Turkish Studies
Educational Sciences

Volume 13/27, Fall 2018, p. 547-558
DOI: 10.7827/TurkishStudies.14310
ISSN: 1308-2140
Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL BALKAN UNIVERSITY
EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş: *Ekim 2018* ***Accepted/Kabul:*** *Aralık 2018*

Referees/Hakemler: *Doç. Dr. Serdal SEVEN - Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ULUTAŞ - Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KANAK*

This article was checked by iThenticate.

EBEVEYNLERİN EĞİTİM İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ (ÇUKURCA İLÇESİ ÖRNEĞİ)*

Esra DEMİR ÖZTÜRK - Gülşah KURU* *

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin eğitim ihtiyaçlarının ortaya konulmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılı süresince Çukurca Eğitim Kalitesini Artırma Projesi (ÇEKAP) kapsamında projeye katılım gösteren ve Hakkâri–Çukurca ilçesinde ikamet eden ebeveynlerden oluşmaktadır. Toplamda 137 ebeveyn bu çalışmanın araştırma grubunu oluşturmaktadır. Nitel yöntemde yapılan bu araştırmada, veri toplama aracı olarak; ebeveynlere ilişkin demografik bilgilerin yer aldığı kişisel bilgi formu ve eğitim ihtiyaçlarına yönelik soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ebeveynler ile olan görüşmeler, uygun zaman aralıkları belirlenerek ev ziyaretleri şeklinde bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin eğitime ihtiyaç duydukları, ebeveynlerin gereksinim duydukları bu ihtiyaçların hem kendileri için hem de çocuklar için olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin çocuklarla ilgili olan ihtiyaçları en çok çocukların zihin gelişimleri için neler yapabilecekleri konusunda olduğu görülürken; ebeveynlerin kendileri için ise, akademik bilgi ve beceri alanında desteğe ihtiyaç duydukları bulunmuştur. Ebeveynlerin eğitimin nasıl olması gerektiği hususunda, programın sanatsal etkinlikler ile dolu olmasını istedikleri belirlenmiştir. Eğitim gün ve saatleri için en uygun olunan zamanın da pazartesi günleri olduğu ve 14.00 ile 15.00 saatleri arasında uygun

* Bu araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilen Çukurca Eğitim Kalitesini Artırma Projesi (ÇEKAP)'nden üretilmiştir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Anabilim Dalı, E-posta: e.demir@alparslan.edu.tr

** Arş. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, E-posta: g.kuru@alparslan.edu.tr

olunduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak ebeveynlerin çocukların gelişimi için en önemli gelişim alanı olarak zihinsel gelişim alanını benimsedikleri ve kendilerini de akademik konularda geliştirmek istedikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Ebeveyn, Eğitim Programı, Gelişim, Nitel Yöntem

DETERMINING THE EDUCATION NEEDS OF PARENTS: THE CASE OF ÇUKURCA DISTRICT

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the educational needs of parents. The study group consisted of parents who participated in the project within the scope of Çukurca Education Quality Improvement Project (ÇEKAP) during 2017-2018 academic year and who resided in Çukurca district of Hakkâri Province. A total of 137 parents were the research group of this study. In this research conducted in qualitative method, as a data collection tool; a personal information form including demographic information about parents and a semi-structured interview form with questions about training needs. Interviews with parents were conducted individually in the form of home visits by determining the appropriate time intervals. Content analysis method was used for data analysis. As a result of the research, it was seen that parents need education both for themselves and for children. While the educational needs of parents related to children can be seen most about what they can do for children's development; it was found that parents need educational support for their academic knowledge and skills. It is determined that parents want the educational program to be full of artistic activities. It is also determined that the most suitable time for training days and hours is on Mondays and between 14.00 and 15.00 hours. As a result, it was found that parents adopted the field of mental development as the most important development area for children's development and wanted to develop themselves in academic subjects.

STRUCTURED ABSTRACT

1. Introduction

Education starts from the prenatal period and continues throughout life. The preschool period, designated as dönem 0-6 years “, is a period in which the foundations of life are laid, environmental factors are effective on the child, which are critical for the development and education of the child. This period demonstrates the developmental trajectory of the child and the developmental support provided to the child directly affects the child's future gains. It is even thought that it will be difficult to fill the gaps caused by some problems or shortcomings in this early period. Parents who are primarily responsible for the child in these early childhoods have a significant role in child development and education. Parents are the first to support the development of children's inherent interest in curiosity and learning.

Parents also play the role of educator in the first educational environment that is effective in the physiological, economic, social, personal and social development of children. It is observed that the child affects the parents and is affected by the parents. In this context, healthy communication and interactions with parents' children and their parents facilitate the child's adaptation to life.

Therefore, it is seen that parents should be educated through education programs to overcome their education deficiencies and to raise their awareness about child development and education by meeting their needs. Working with parents in Hakkâri-Çukurca district, where no scientific research and activity was carried out before, reveals the specific and difficult aspects of the research. With the awareness that the right to education is everywhere and for everyone, the purpose of this study is to determine the educational needs of parents. In response to this general objective, the following questions were sought:

1. Do parents need education on the development of their children?

2. What kind of training does parents need in relation to the development of their children?

3. What kind of training does the parents need in relation to the training program?

4. What do parents want the activity contents in the training program?

5. What day does the parents want the training program to take?

6. What time intervals do parents prefer for home visits?

2. Method

This study is a qualitative study of phenomenological design. The study group consists of 137 families in Çukurca district, including the maximum diversity sampling and villages. 73% of the families in the study group were nuclear families; It was found that 46% of the children had 4 or more children and the duration of marriage was 54% and 9 years. 30% of the mothers in the study group were not literate; 92% were housewives and 58.4% were between 26-35 years of age. 38% of the fathers were high school graduates; It was observed that 62% of them were working free of charge and 49.6% were over 36 years of age.In the study, it was aimed to determine the perspectives of parents to their educational needs and thus, one of the data collection techniques was used in qualitative methods. A semi-structured interview form consisting of nine questions was prepared by the researcher. The functionality of the interview form was sent to three child development experts working in different universities via e-mail and received feedback. The final form was formed in the direction of the turns. The research was carried out within the scope of Early Childhood Studies of Çukurca Training Quality Project (ÇEKAP), which started and started in 2017-2018 academic year by Çukurca District Governorship. 12 trainers and field experts who participated in this project were given preliminary interviews with families and a study was conducted on the day and time intervals for the interview. Accordingly, the most appropriate day for the interview is Monday (44.5%); The most suitable time period was between 14.00 and 15.00 hours (58.39%). The

interviews were conducted for one hour in the form of home visits on the determined days and hours. Content analysis method was used to analyze the data obtained from the study. Data were individually coded, compared and analyzed by two researchers for research reliability.

3. Discussion, Conclusions, and Suggestions

The findings of the study are as follows: (1) the educational needs of parents, (2) family education for the child, (3) family education, (4) the contents of the activity, (5) the day of the program, (6) the appropriate time for home visits. As a result of the research, it was seen that these needs of parents are needed both for themselves and for children. While the needs of parents related to children can be seen most about what they can do for children's development; it was found that parents needed support in their academic knowledge and skills. It is determined that parents want the program to be full of artistic activities. It is also determined that the most suitable time for training days and hours is on Mondays and between 14.00 and 15.00 hours. As a result, it was found that parents adopted the field of mental development as the most important development area for children's development and wanted to develop themselves in academic subjects.

It has been shown that pre-school years are especially critical for the development of early academic skills of children. For this reason, preschool teachers and parents should know how to acquire academic skills and provide supportive opportunities and activities in this direction. In this way, children, self-regulators, entrepreneurs, can express their feelings easily, talented and successful individuals will grow as

As a result, it was seen that parents experienced various limitations due to their region and they did not participate in any education program, however, they were strong and interested in training programs and needed training for both themselves and their children. Parents are in an effort to train themselves on academic subjects and education needs for their children are particularly in the area of mental development. Parents also want these trainings to be full of artistic activities. Based on these results, it is necessary to start and expand family education programs in Hakkari Çukurca district. The studies to be performed on different groups can be made by comparison. The content and methods of training programs can be differentiated and applied. The program realized in Hakkari-Çukurca district can be implemented in other districts and the whole province can be ensured. It can be made continuous by shaping the training programs according to the needs.

Keywords: Education, Parents, Education Program, Development, Qualitative Method

Giriş

Eğitim, istendik yönde yeni davranışlar kazanılması amacı taşıyan, planlı ve dinamik bir süreçtir. Okullar, eğitim sürecinin önemli bir bölümünü oluştursa da eğitim yalnızca okullarda yapılmayıp, insanların oluşturduğu her alanda gerçekleşmektedir (Fidan, 2012). Eğitim, doğum öncesi dönemden başlayıp yaşam boyu devam etmektedir. "0-6 yaş" olarak belirtilen okul öncesi dönem ise, çocuğun gelişimi ve eğitimi açısından kritik önem arz eden, yaşamın temellerinin atıldığı, çocuk

üzerinde çevresel faktörlerin etkili olduğu bir dönemdir (Aslanargun ve Tapan, 2011). Bu dönem çocuğun gelişim yörüngesini ortaya koymakta ve çocuğa sunulan gelişimsel destek çocuğun ileri dönemlerdeki kazanımlarını doğrudan etkilemektedir. Hatta bu erken dönemde meydana gelen bazı sorun ya da eksikliklerin yol açtığı boşlukların doldurulmasının zor olacağı düşünülmektedir (Koçyiğit, 2009; Baydar, Küntay, Gökşen, Yağmurlu ve Cemalcılar, 2010). Söz konusu erken çocukluk yıllarında çocuktan birincil derecede sorumlu olan ebeveynlerin çocuk gelişimi ve eğitimindeki rolü büyüktür. Ebeveynler, çocuk doğasında var olan merak ve öğrenme isteklerinin gelişmesini destekleyen ilk kişilerdir (Güler Yıldız, 2017). Çocukların fizyolojik, ekonomik, toplumsal, kişisel ve sosyal açıdan gelişmesinde etkili olan ilk eğitim ortamında ebeveynler aynı zamanda birer eğitimci rolü üstlenmektedir (Aydoğan, 2017). Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistemler Kuramının ilk halkası olan 'Mikrosistem' de çocuk üzerinde doğrudan etkiye sahip olan ebeveynlerin çocuğa karşı olumlu tutumunun, çocuğun gelişimini her yönden destekleyici davranışlar sergilemesinin; çocuğun da sosyal, bilişsel ve duygusal açıdan olumlu davranışlar sergilemesini sağlayacağı ifade edilmiştir (Baydar ve ark., 2010). Merkezden dışa doğru gelişen bağlamda çocuğun ebeveyni etkilediği ve ebeveynden etkilendiği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda ebeveynlerin çocuklarıyla, çocukların ebeveynleri ile kurulan sağlıklı iletişim ve etkileşimler diğer sistemlerle olan ilişkileri etkilemekte ve yaşama uyumu kolaylaştırmaktadır.

Toplumun en küçük birimi olan "aile" ve "eğitim" ortak noktalarının yanı sıra farklı özellikleri ile de birbiriyle bağlantılı ve birbirini etkileyen karşılıklı ilişki içerisindedir. Yaygın bir eğitim kurumu olan aile, birey gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Çocuk ilk eğitimini aile içerisinde ebeveynlerden almaktadır (Yapıcı, 2010). Bu nedenledir ki ailelerin gerekli olan ve ihtiyaç duyulan konularda eğitim fırsatlarından yararlanmaları sağlanmalıdır. Literatür incelendiğinde, ebeveynlerin dâhil olduğu eğitimlerin genel olarak iki temel amaç etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlardan ilki, ebeveynlerin mevcut yaşam koşullarına sosyal ve duygusal yönden uyum sağlamalarını kolaylaştırmak, ikincisi ise, çocuk gelişimi ve eğitimiyle ilgili olarak bilgi ve becerilerinin arttırılarak ebeveynlere destek olmaktır.

Türkiye'de 1991-2000 yılları arasında ebeveynlere yönelik eğitim çalışmalarının yapılmadığı dikkat çekmektedir. Daha sonrasında yapılan çalışmalar ise, daha çok eğitim programının etkililiğine yönelik olup, eğitim programı geliştirmeye ve eğitim ihtiyacı belirlemeye yönelik çalışmalara daha az yer verilmiştir. Ebeveyn eğitimi ile ilgili çalışmaların en fazla engelli çocuğa sahip ebeveynlere yönelik olduğu, 0-6 yaş çocuğa sahip ebeveynlere yönelik çalışmaların ise ikinci sırada yer aldığı görülmektedir (Saçan, 2015).

Yalçın (2009) tarafından yapılan "annelere 0-6 yaş çocuğunun gelişimsel özellikleri konusunda bir eğitim programı" adlı tez çalışmasında; annelere 0-6 yaş çocuğunun gelişimsel özellikleri hakkında bir eğitim verilmiş, çocuklarının gelişimlerini destekleyici oyunlar ve yöntemler anlatılıp kritik dönemler vurgulanmış ve verilen bu eğitimin, annelerin bilgi düzeyini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Kılınç (2011) tarafından yapılan "anne eğitim programı ile anne-çocuk etkileşim programının 24-36 aylık çocukların bilişsel becerilerine ve annelerin çocuk yetiştirme davranışlarına olan etkisini incelediği" çalışmada, anne çocuk etkileşim programının çocukların bilişsel becerilerini etkilediği, çocuklara erken yaşlardan itibaren zengin iletişim ortamları oluşturulmasının hem çocukların bilişsel gelişimlerini desteklediği hem de anne çocuk iletişimini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Demircioğlu (2012), çalışmasında "6 yaşında çocuğu olan annelere uygulanan aile eğitimi programının aile işlevleri ve anne baba tutumları ile çocuğun gelişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi" adlı tez çalışmasında eğitim alan annelerin problem çözme, çocuklarıyla etkili iletişim kurabilme, duygusal tepki verebilme gibi boyutlarda olumlu yönde gelişim gösterdiği görülmektedir. Çelenk (2003) tarafından yapılan araştırmada ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili olmasının, çocuğun başarısını arttırdığı; Ekinci Vural (2006) tarafından yapılan araştırmada; ailelerin eğitim programlarına katılımlarının artmasının, çocukların

sosyal becerilerini arttırdığı ve ebeveynlerin bu konuda desteklenmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ebeveynler, çocuklarıyla aynı dili konuşabilmek için çağın gereklerine uyum sağlamak durumunda kalmışlardır. Ancak bu uyumlarının sağlanabilmesi için eksikliklerini fark edebilme ve ihtiyaç duyulan eğitim alanlarının ve konularının belirlenmesi hem çocuk hem de ebeveyn gelişimi için ilk adımı oluşturmaktadır. Çocuğun erken çocukluk dönemi boyunca en çok aile ile iç içe olup ailede alınan eğitimin ileriki yıllarda temel olması çocuğun eğitiminde ailenin önemli rol oynadığını göstermektedir (Tezel-Şahin ve Özbey, 2007). Aile eğitim programları ebeveynlere ebeveyn sorumluluklarını kazandırmada yardımcı olmayı, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda aileleri bilinçlendirmeyi amaç edinen programlardır (Powell, 1990; Gomby, 2005). Özel ve Zelyurt (2016) tarafından yapılan araştırmada, anne baba eğitiminin, anne babalara uzmanlar tarafından verilen seminer ve yapılan görüşmelerin ebeveynlerin çocuklarla iletişimini güçlendirdiği, çocuk ve ebeveynlerin birbirlerini daha iyi tanımalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bushfield ve Naik-Polan (2004), farklı risk grubundaki ailelere yönelik anne-baba eğitim programının etkilerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmalarda, aile eğitim programının ailenin ideal anne ve babalık rolüne ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Tezel-Şahin ve Kalburan, 2009). Bu sonuçlardan hareketle ebeveynlerin, eğitim programları aracılığı ile eğitim eksikliklerinin giderilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanarak çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda bilinçlendirilmesinin gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır. Daha önce herhangi bilimsel bir araştırma ve etkinliğin yapılmadığı Hakkâri- Çukurca ilçesinde yer alan ebeveynlerle çalışmak araştırmanın özel ve zorlu yanlarını ortaya koymaktadır. Eğitim hakkının her yerde ve herkes için olduğu bilinciyle bu araştırmada ebeveynlerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ebeveynler, çocuklarının gelişimi konusunda eğitime ihtiyaç duymakta mıdır?
2. Ebeveynler, çocuklarının gelişimi ile ilgili olarak hangi konularda eğitime ihtiyaç duymaktadır?
3. Ebeveynler, eğitim programında kendileriyle ilgili olarak hangi konularda eğitime ihtiyaç duymaktadır?
4. Ebeveynler, eğitim programındaki etkinlik içeriklerinin neler olmasını istemektedir?
5. Ebeveynler, eğitim programının haftanın hangi günlerinde olmasını istemektedir?
6. Ebeveynler, ev ziyaretleri için hangi saat aralıklarını tercih etmektedir?

Yöntem

1.1. Araştırma Deseni

Ebeveynlerin "Eğitim İhtiyaçları" na ilişkin bakış açılarının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma fenomenolojik desende nitel yöntemle yapılan bir çalışmadır. Olgu bilimsel (fenomenolojik) yaklaşım, bireyin davranışlarını anlayabilmek için, onun kendine özgü algılayışını ve yaşantısını bilmemiz gerektiğini savunur. Bu desen farkında olunan ancak derinlemesine bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Çukurca ilçesinde maksimum çeşitlilik örneklemesi ile köyler de dâhil olmak üzere toplamda 137 aile oluşturmuştur. Çalışma grubundaki ailelerin, % 73' ünün çekirdek aile olduğu; % 46'sının 4 ve üzeri çocuğa sahip olduğu ve evlilik sürelerinin % 54 oranında 9 yıl ve üzeri olduğu bulunmuştur. Çalışma grubundaki annelerin % 30'unun okuryazar olmadığı; % 92'sinin ev hanımı olduğu ve % 58,4'ünün 26-35 yaşlar arasında olduğu saptanırken; babaların %

38'inin lise mezunu olduğu; % 62'sinin serbest çalıştığı ve % 49,6 sının 36 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür.

1.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, ebeveynlerin eğitim ihtiyaçlarına bakış açılarının belirlenmesi hedeflendiğinden nitel yöntemlerde veri toplama tekniklerinden biri olan "görüşme" yapılmıştır. Başkalarının düşünce ve algılamalarına yönelik veri toplanması, bakış açısındaki çeşitlilik ve farklı yönleri yakalamak için en uygun veri toplama yönteminin görüşme olduğu belirtilmektedir (Patton, 2002). Bu amaçla araştırmacı tarafından dokuz sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun işlevselliği farklı üniversitelerde görev yapan üç çocuk gelişimi uzmanına mail üzerinden gönderilerek dönütler alınmıştır. Dönütler doğrultusunda forma son şekli verilmiştir. Sorular doğrudan uygulamacı tarafından ebeveynlere yöneltilmiş ve yanıtlar anında kaydedilmiştir. Veriler 2017-2018 eğitim öğretim yılı 5 Mart -14 Mayıs tarihleri arasında toplanmıştır.

1.4. Verilerin Toplanması

Araştırma, Çukurca Kaymakamlığı tarafından 2017-2018 eğitim-öğretim yılı içerisinde başlayan ve devam etmekte olan Çukurca Eğitim Kalitesini Artırma Projesi (ÇEKAP) Erken Çocukluk çalışmaları kapsamında yapılmıştır. Bu projede görev alan 12 eğitimci ve alan uzmanı ile birlikte ailelerle ön görüşmeler yapılarak çalışma hakkında bilgi verilmiş ve görüşme için uygun oldukları gün ve zaman aralıkları için bir tarama çalışması yapılmıştır. Buna göre görüşme için, en uygun günün Pazartesi olduğu (% 44,5); en uygun zaman diliminin de 14.00 ile 15.00 saatleri arasında olduğu (% 58,39) belirlenmiştir. Görüşmeler belirlenen gün ve saatlerde ev ziyaretleri şeklinde bir saat süre ile gerçekleştirilmiştir.

1.5. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma güvenirliği için veriler iki ayrı araştırmacı tarafından bireysel olarak kodlanıp karşılaştırılmış ve analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular altı başlık halinde; (1) ebeveynlerin eğitim ihtiyacı, (2) çocuğa yönelik aile eğitimi, (3) aileye yönelik eğitim, (4) etkinlik içerikleri, (5) programın günü, (6) ev ziyaretleri için uygun zaman şeklinde bu bölümde sunulmuştur.

Tablo 1. Ebeveynlerin çocuk gelişimi ile ilgili konularda eğitime ihtiyaç duymalarına ilişkin görüşlerinin dağılımı

	Eğitim ihtiyacı	f	%
Ebeveyn Görüşü	İhtiyaç duyuyorum	100	73
	İhtiyaç duymuyorum	37	27

Tablo 1'de görüldüğü üzere, çocuklarının gelişimi ile ilgili konularda eğitim alınmasına ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenen ebeveynlerden alınan yanıtlar incelendiğinde % 73 oranında ihtiyaç duyulduğu, %27 oranında ise eğitim programına ihtiyaç duyulmadığı görülmektedir.

Tablo 2. Ebeveynlerin çocuk gelişimi konusunda çocuklarına yönelik ihtiyaç duydukları konuların dağılımı

	Çocuğa yönelik eğitim konuları	f	%
Ebeveyn görüşü	Bilişsel Gelişim	60	44
	Dil Gelişimi	24	18
	Fiziksel Gelişim	24	18
	Ahlaki Gelişim	14	10
	Oyun Eğitimi	10	7
	Sosyal Gelişim	5	3

Tablo 2'de "ebeveynlerin ihtiyaç duyduğu konular" sorusuna alınan yanıtlar değerlendirildiğinde, bilişsel gelişime yönelik konuların %44 oranında, dil gelişimi ve fiziksel gelişime yönelik konuların ise %18 oranında olduğu belirtilmektedir. Fiziksel gelişime yönelik konular kendi içinde beslenme alışkanlığı (%43), tuvalet alışkanlığı (%35) ve büyüme-gelişme (%22) olmak üzere üçe ayrılmıştır. Ahlaki gelişim ile ilgili konularda %10, oyun eğitimi ile ilgili konularda %7 ve sosyal gelişim ile ilgili konularda ise %3 oranında eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Ebeveynlerin çocuk gelişimi konusunda kendilerine yönelik ihtiyaç duydukları konuların dağılımı

	Ebeveynlere yönelik eğitim konuları	f	%
Ebeveyn görüşü	Akademik konularda	61	45
	Dil eğitimi konusunda	23	17
	Ahlaki konularda	15	11
	Sosyal gelişim konusunda	15	11
	Oyun eğitimi konusunda	13	9
	Fiziksel gelişim konusunda	10	7

Tablo 3'te ebeveynlerin çocuk gelişimi konusunda kendilerine yönelik ihtiyaç duydukları konulara dair yanıtları incelendiğinde; % 45 oranında 'akademik konularda' ifadesinin çoğunlukta olduğu görülmektedir. % 17 oranında 'dil eğitimi konusunda', %11 oranlarında da 'ahlaki konularda' ve 'sosyal gelişim' konusunda eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. 'Oyun eğitimi' ifadesinin %9 oranında ve 'fiziksel gelişim' ifadesinin de % 7 oranında belirtildiği görülmektedir.

Tablo 4. Ebeveynlerin eğitim programındaki etkinlik içeriklerinin neler olması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı

	Etkinlik içerikleri	f	%
Ebeveyn görüşü	Sanatsal etkinlikler	58	29
	Oyun etkinlikleri	57	28
	Akademik etkinlikler	56	27
	Dil gelişimine yönelik etkinlikler	16	8
	Sosyal etkinlikler	8	5
	Ahlaki davranış geliştirmeye yönelik etkinlikler	6	3

Tablo 4' te görüldüğü üzere, ebeveynlere eğitim programındaki etkinlik içeriklerinin neler olması gerektiği sorulmuştur. Yanıtlar incelendiğinde, % 29 oranında 'sanatsal etkinlikler' ifadesi yer alırken, % 28 oranında 'oyun etkinlikleri', %27 oranında da 'akademik etkinlikler' ifadelerinin olduğu görülmektedir. %8 oranında 'dil gelişimine yönelik etkinlikler' yer alırken, 'sosyal etkinlikler' ifadesi %5 oranında ve 'ahlaki davranış geliştirmeye yönelik etkinlikler' ifadesi ise %3 oranındadır.

Tablo 5. Ebeveynlerin eğitim programının haftanın hangi gününde olmasını istediklerine ilişkin görüşlerinin dağılımı

	Programın günü	f	%
Ebeveyn görüşü	Pazartesi	61	24
	Çarşamba	57	23
	Salı	45	18
	Perşembe	39	16
	Cumartesi	25	10
	Cuma	22	9

Tablo 5'deki, ebeveynlerin eğitim programının haftanın hangi gününde olmasını istediklerine ilişkin ifadelerine bakıldığında; 'pazartesi' gününün % 24 oranında, 'çarşamba' gününün %23 oranında, 'salı' gününün %18 oranında ve 'perşembe' gününün %16 oranında olduğu görülmektedir. Programın 'cumartesi' günü olmasını uygun görenlerin oranı %10 iken en az oranı %9 ile 'cuma' günü almıştır.

Tablo 6. Ebeveynlerin eğitim programının hangi saatler arasında uygulanmasını istediklerine dair görüşlerinin dağılımı

	Programın saati	f	%
Ebeveyn görüşü	14:00-15:00	80	47
	12:30-12:30	49	29
	10:30-11:30	22	13
	15:30-16:30	11	6
	09:00-10:00	8	5

Tablo 6' da görüldüğü üzere ebeveynlerin, eğitim programının; %47 oranında '14:00-15:00' arasında, %29 oranında '12:30-13:30' arasında ve %13 oranında '10:30-11:30' arasında uygulanmasını istedikleri görülmektedir. Ebeveynler, programın '15:30-16:30' arasında uygulanmasını % 6 oranı ile istemekte iken, en az oranla (%5) programın '09:00-10:00' saatleri arasında uygulanması istemektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkiye'nin sınırda olan ilçelerinden biri olan Hakkâri iline bağlı Çukurca ilçesinde yapılan bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesidir. Ebeveynlerin eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri, "eğitim ihtiyacı", "çocuğa yönelik eğitim konuları", "ebeveynlere yönelik eğitim konuları", "etkinlik içerikleri", ''programın günü" ve "programın saati" şeklinde altı ayrı başlık altında değerlendirilmiştir. 137 ebeveynin katıldığı araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme ile elde edilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Ebeveynler, çocuklarının gelişimi için ebeveyn eğitimi almaya ihtiyaç duyduklarını (%73) belirtmişlerdir. Ebeveynlerin çocuklarla ilgili olan ihtiyaçları en çok çocukların zihin gelişimleri için neler yapabilecekleri konusunda olduğu görülürken; ebeveynlerin kendileri için ise, akademik bilgi ve beceri alanında desteğe ihtiyaç duydukları bulunmuştur. Çocukların anne ve babalarıyla olan yaşantıları, çocukların akademik başarılarını etkilemektedir (Yazıcı, 2002: 155). Okul öncesi dönemde çocuğa verilen temel akademik beceri eğitimi çocukların ileriki yıllarda, üst eğitim kademelerinde çok daha başarılı olmalarını sağlamaktadır (Unutkan, 2006). Okul öncesi yılların, özellikle çocukların erken akademik becerilerinin gelişmesi açısından kritik olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur. Bu sebeple okul öncesi öğretmenleri ve anne-babalar çocuklara akademik becerilerin nasıl kazandırılması gerektiğini bilmeli ve bu doğrultuda destekleyici imkânlar, etkinlikler sunmalıdır. Bu sayede çocuklar, özdenetim sahibi, girişimci, duygularını rahatlıkla ifade edebilen, yetenekli ve başarılı bireyler olarak yetişecektir (Uyanık ve Kandır, 2010). Araştırma bulgularıyla paralel olarak eğitim programları ebeveynleri etkin kılmaktadır. Nitekim Bağatarhan ve Nazlı (2013), yaptıkları araştırmada çocuk yetiştirme sürecinde meydana gelen sorunların ebeveyn öz yeterliliğini azalttığını

ve bu nedenle ebeveynlerin eğitim programları ile desteklenmesi gerektiği sonucunu ortaya koymuşlardır. Özel ve Zelyurt (2016)'un yaptıkları çalışmada da ebeveynlerin katıldığı eğitim programının aile çocuk ilişkilerini güçlendirdiği ve aileleri, çocuklarını tanıma ve anlama konusunda daha yeterli hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin sorunlarla baş edebilme ve ciddi problemleri çözebilme konusunda ebeveynliğin eğitim programları ile öğrenilebilir olduğu belirlenmiştir (Arkan ve Güvenir, 2011). Yapılan araştırmalar ve söz konusu araştırma sonucu eğitim programlarına olan ihtiyacı ortaya koymakta, ailelerin eğitim konusunda istekli olduğunu ve gelişime açık bir profil oluştuğunu göstermektedir.

Ebeveynlerin eğitimin nasıl olması gerektiği hususunda ise, programın sanatsal etkinlikler ile dolu olmasını istedikleri belirlenmiştir. Okul öncesi dönemde sanat eğitimi, çocukların yaratıcılığını geliştirmekte ve çocukların duygularını rahatlıkla ifade edebilmelerini sağlamaktadır (Ulutaş ve Ersoy, 2004). Çocuğun sanatsal gelişimine paralel olarak zihinsel ve bedensel gelişimi de ilerleme göstermektedir. Bu nedenledir ki, erken çocukluk yıllarında sanat eğitiminin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir (Diğler, 2017).

Sonuç olarak ebeveynlerin bulundukları bölge itibariyle çeşitli sınırlılıklar yaşadıkları ve herhangi bir eğitim programına dahil olmadıkları ancak buna rağmen eğitim programlarına olan istek ve ilgilerinin güçlü olduğu hem kendileri hem de çocukları için eğitimlere ihtiyaç duydukları görülmüştür. Ebeveynlerin kendilerini akademik konularda yetiştirme gayreti içerisinde oldukları ve çocukları için de eğitim ihtiyaçlarının özellikle zihinsel gelişim alanında olduğu sonucu ebeveyn eğitim ihtiyacı ile çocukların ihtiyacı olduğu alanlar paralellik göstermektedir. Ayrıca ebeveynler bu eğitimlerin sanatsal etkinliklerle dolu olmasını istemektedir. Bu sonuçlardan hareketle Hakkari Çukurca ilçesinde aile eğitim programlarının başlatılması ve yaygınlaştırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Yapılacak çalışmaların farklı gruplar üzerinde gerçekleştirilerek karşılaştırmalara gidilebilir. Eğitim programlarının içerikleri ve yöntemleri farklılaştırılarak uygulanabilir. Hakkâri-Çukurca ilçesinde gerçekleştirilen program diğer ilçelerde de uygulanarak il genelinde bütünlük sağlanabilir. Eğitim programlarının ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenerek sürekli hale getirilebilir.

Öneriler

Ebeveyn eğitim ihtiyaçlarının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma sonuçlarından hareketle ailelerin çocuk eğitimi konusunda ve kendi gelişimleri için çeşitli eğitim ihtiyaçlarının olduğu saptanmıştır. Bu noktadan hareketle ebeveynlerin dâhil olduğu ve eğitimlerin süreklilik gösterdiği eğitim planlamaları yapılabilir. Bu eğitimler, hem çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili hem de ebeveynlerin kendilerini geliştirme fırsatı sunan eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması şeklinde gerçekleştirilebilir. Ebeveynlerle yapılan bu çalışmanın bir benzeri olarak çocukların eğitime olan ihtiyaçlarının neler olduğu ortaya koyan araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi, *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi,* 1*(2),* 156-174.

Aslanargun, E., & Tapan, F. (2011). Okul öncesi eğitim ve çocuklar üzerindeki etkileri, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 11(2), 219-238.

Aydoğan, Y. (2017). *Anne baba eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Bağatarhan, T. & Nazlı, S. (2013). Ebeveyn eğitim programının annelerin ebeveynlik öz-yeterliliklerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları,* 13 (31), 67-88.

Baydar, N., Küntay A., Gökşen, F., Yağmurlu, B. ve Cemalcılar, Z. (2010). Türkiye'de Erken Çocukluk Gelişim Ekolojileri Araştırması.

http://www.manevisosyalhizmet.com/wpcontent/uploads/2014/01/erkencocuklukgelisimekolojileriarastirmasi.pdf Erişim tarihi:01.11.2018

Catron, C. and Allen, J. (2003). "Partnerships with Parents" Early Chıldhood Curriculum ACreative Play Model. New Jersey Colombus :Merrill Prentice Hall Upper Saddle River.

Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: okul aile dayanışması. İlköğretim-Online, 2*(2),* 28-34, E-Dergi, http://ilkogretim-online.org.tr.

Demircioğlu, H. (2012). 6 yaşında çocuğu olan annelere uygulanan aile eğitimi programının aile işlevleri ve anne baba tutumları ile çocuğun gelişimi üzerindeki etkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Diğler, M. (2017). *Okul öncesinde resim eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Ekinci, V. (2006). Okul öncesi eğitim programındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programının çocuklarda sosyal becerilerin gelişimine etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Programı, İzmir.

Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme* (3.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Gomby, D.S. (2005). Home visitation in 2005: Outcomes for children and parents.

Güler Yıldız, T. (2017). *Anne baba eğitimi* (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Kılınç, F.E. (2011). Anne eğitim programı ile anne-çocuk etkileşim programının 24-36 aylık çocukların bilişsel becerilerine ve annelerin çocuk yetiştirme davranışlarına etkisinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Koçyiğit, S. (2009). İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin görüşleri ışığında okula hazır bulunuşluk olgusu ve okul öncesi eğitime ilişkin sonuçları. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Anabilim Dalı Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı, Konya.

Özel, E. & Zelyurt, H. (2016). Anne-baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 16 (36), 2148-9424.

Powell, D.R (1990). Parent education support programs.

Saçan, S. (2015). Türkiye'de Aile eğitimi konusunda yapılan tez çalışmalarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4(1)158-170.*

Tezel Şahin, F. & Kalburan, F.N.C. (2009). Aile eğitim programları ve etkililiği: Dünyada neler uygulanıyor? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 1(25).

Tezel Şahin, F. & Özbey, S. (2007). Aile eğitim programlarına niçin gereksinim duyulmuştur? Aile Eğitim Programları neden önemlidir? *Aile ve Toplum*, 3 (12), 7-12.

Ulutaş, İ. & Ersoy, Ö. (2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 12*(1),* 1–12.

Unutkan, P. Ö. (2006). *Okul öncesinde ilköğretime hazırlık.* İstanbul: Morpa Yayınları

Uyanık, Ö. & Kandır, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken matematik beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3*(2),* 118-134.

Yalçın, A. (2009). Annelere 0-6 yaş çocuğunun gelişimsel özellikleri konusunda bir eğitim programı. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yapıcı, Ş. (2010). Türk toplumunda aile ve eğitim ilişkisi. *Turkish Studies, 5 (4),1544-1570.*

Yazıcı, Z. (2002). Okulöncesi eğitiminin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi,* 155-156.

Yıldırım, V. Y. (2017). Okullarda uygulanan öğretim programları hakkında velilerin görüşlerinin değerlendirilmesi, *Harran Education Journal*, 2*(2)*, 33-49.